

ΤΕΕ / τμ. Δυτικής Μακεδονίας: Διαδριατικός Αγωγός (Trans Adriatic Pipeline, TAP) μεταφοράς φυσικού αερίου, πρωτοβουλίες και ενέργειες τοπικών φορέων για την αξιοποίηση προς όφελος της τοπικής κοινωνίας των συνθηκών που θα προκύψουν από την κατασκευή και λειτουργία του έργου

ΤΜΗΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

15/11/2011

Διαδριατικός Αγωγός (Trans Adriatic Pipeline, TAP) μεταφοράς φυσικού αερίου, πρωτοβουλίες και ενέργειες τοπικών φορέων για την αξιοποίηση προς όφελος της τοπικής κοινωνίας των συνθηκών που θα προκύψουν από την κατασκευή και λειτουργία του έργου

Το ΤΕΕ/ΤΔΜ θέλοντας να συνδράμει στην προσπάθεια των τοπικών φορέων να αξιολογήσουν τις προοπτικές αναφορικά με την αξιοποίηση των συνθηκών που θα προκύψουν από την κατασκευή και λειτουργία του Διαδριατικού Αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου σας ενημερώνει για τα παρακάτω.

Σημειώνεται ότι το ΤΕΕ/ΤΔΜ περιορίζεται με την παρούσα επιστολή, στη συνοπτική ανάδειξη εκείνων των προοπτικών που θα προσδώσουν ανάπτυξη στην περιοχή, είτε λόγω της αύξησης των θέσεων εργασίας είτε με τη δημιουργία ανταποδοτικών έργων από τα έσοδα που θα προκύψουν από τη λειτουργία και κατασκευή του έργου. Δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση γνωμοδότηση επί των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου.

1) Σύνομη περιγραφή του έργου

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει σε πρώτη προτεραιότητα την κατασκευή του «Νότιου Διαδρόμου Φυσικού Αερίου», που θα μεταφέρει αέριο από την περιοχή της Κασπίας προς τη δυτική και νοτιοανατολική Ευρώπη, καλύπτοντας τις αυξανόμενες ανάγκες κατανάλωσης και διαφοροποιώντας τις πηγές εφοδιασμού.

Για την υλοποίηση του «Νότιου Διαδρόμου» έχουν προταθεί διάφοροι αγωγοί μεταφοράς αερίου, που ακολουθούν διαφορετικές οδεύσεις. Δυο από τους αγωγούς, ο Τουρκία-Ελλάδα-Ιταλία (Turkey-Greece-Italy Interconnector (ITGI)) και ο TAP, ακολουθούν όδευση στη Βόρεια Ελλάδα και τη Δυτική Μακεδονία, ενώ έχουν προταθεί και αγωγοί που δεν διέρχονται από την Ελλάδα. Η απόφαση για το ποιός από τους αγωγούς τελικά θα κατασκευαστεί αναμένεται περί τα τέλη 2011-2012, όταν η κυβέρνηση του Αζερμπαϊτζάν αποφασίσει ότι αποδέχεται κάποια ή κάποιες από τις προσφορές που υποβλήθηκαν πρόσφατα για τη μεταφορά του φυσικού αερίου από το κοίτασμα του πεδίου Shah Deniz II στην Κασπία. Η έναρξη ροής του αερίου εκτιμάται για το 2017-18.

Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που προκύπτουν από τον ιστότοπο του αγωγού, τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που έχει υποβληθεί για γνωμοδότηση και την παρουσίαση που έγινε στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, αναφέρονται τα παρακάτω σχετικά με τον αγωγό TAP.

Ο αγωγός TAP θα έχει συνολικό μήκος 520 χλμ. και θα συνδεθεί σε υπάρχοντα δίκτυα Φυσικού Αερίου. Θα ξεκινάει από την Ελλάδα, θα διασχίζει την Αλβανία και την Αδριατική θάλασσα και θα καταλήγει στη νότια Ιταλία, επιτρέποντας τη ροή Φυσικού Αερίου απευθείας από τη λεκάνη της Κασπίας προς τις Ευρωπαϊκές αγορές.

Ο αγωγός TAP θα έχει αρχική ετήσια δυναμικότητα 10 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα (BCM/έτος). Καθώς θα αυξάνεται η διαθεσιμότητα του φυσικού αερίου, ο αγωγός TAP θα έχει τη δυνατότητα να

εξυπηρετήσει μία πρόσθετη ποσότητα νέου αερίου ίση με 10 BCM ανά έτος, ανεβάζοντας τη δυναμικότητά του έως τα 20 BCM/έτος.

Ο αγωγός TAP αποτελεί ιδιωτικό έργο με μετόχους την Ελβετική EGL (42.5%), τη Νορβηγική Statoil (42.5%) και τη Γερμανική E.ON Ruhrgas (15%). Όπως αναφέρεται στον ιστότοπο του αγωγού, ο TAP υποστηρίζεται από οικονομικά σταθερούς/ ισχυρούς μετόχους και δεν θα απαιτήσει χρηματοδότηση από επιχορηγήσεις ή από τις κυβερνήσεις των χωρών που διασχίζει. Παράλληλα μπορεί να παρέχει σημαντικά οφέλη όσον αφορά τις επενδύσεις και την απασχόληση στις χώρες από τις οποίες θα διέλθει. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εντάξει το έργο στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Ενέργειας (TEN-E) ως έργο κοινού ενδιαφέροντος για τους στόχους της Ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής.

Το Ελληνικό τμήμα του TAP θα αποτελείται αρχικά από αγωγό μήκους περίπου 185 χλμ και ένα σταθμό συμπίεσης κοντά στη Νέα Μεσημβρία, με δυναμικότητα 10 BCM φυσικού αερίου ανά έτος (περίπου 1.520.000 κυβικά μέτρα ανά ώρα).

Σύμφωνα με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές θα υπάρχουν: 1) βανοστάσια, τα οποία θα εγκατασταθούν ανά 30 περίπου χιλιόμετρα κατά μήκος του αγωγού, ώστε να διακόπτουν τη ροή του φυσικού αερίου σε περίπτωση συντήρησης ή έκτακτης ανάγκης. 2) Σε μεταγενέστερο στάδιο, η δυναμικότητα του αγωγού θα αυξηθεί από τα 10 στα 20 BCM ανά έτος. Η αύξηση της δυναμικότητας θα επιτευχθεί μέσω της εγκατάστασης ενός σταθμού συμπίεσης στην Αλβανία, κοντά στα σύνορα με την Ελλάδα (στην πόλη Miras). Πλησιέστερος ελληνικός οικισμός στο σταθμό συμπίεσης είναι η Διποταμία Καστοριάς.

2) Αξιοποίηση προοπτικών που θα προκύψουν από την κατασκευή και λειτουργία του έργου

Κατά την κατασκευή και λειτουργία του έργου αναμένονται σημαντικά οφέλη όπως αναφέρονται παρακάτω.

Κατασκευή του έργου

- 1. Χρήση μεγάλης ποσότητας κατασκευαστικών υλικών.** Οι τοπικοί φορείς σκόπιμο είναι να έλθουν το συντομότερο σε επικοινωνία με το φορέα υλοποίησης του αγωγού για τη διερεύνηση των δυνατοτήτων προμήθειας υλικών από την τοπική αγορά και συμβολής στην κατασκευή του έργου.
- 2. Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.** Είναι σίγουρο πως η κατασκευή τέτοιων έργων δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και μάλιστα σε εξειδικευμένο και πιστοποιημένο για τις εργασίες του προσωπικό. Δεδομένου ότι στην περιοχή μας η ανεργία καλπάζει, θα πρέπει με συμμετοχή όλων των φορέων γνωμοδότησης, να επιταχυνθούν οι διαδικασίες αδειοδότησης του έργου, ώστε πολύ σύντομα να δημιουργηθούν οι εν λόγω θέσεις. Άλλωστε στην περιοχή μας και γενικότερα στην Ελλάδα υπάρχει κατάλληλο προσωπικό με αποδεδειγμένη εμπειρία σε αντίστοιχα έργα (π.χ. τηλεθέρμανση και ΔΕΗ).
- 3. Τήρηση περιβαλλοντικών όρων του έργου.** Οι αρμόδιοι φορείς θα πρέπει εγκαίρως και με την υποστήριξη του κατάλληλου προσωπικού, να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις παρακολούθησης της πορείας κατασκευής του έργου, ώστε να τηρηθούν στο έπακρο οι υποχρεώσεις του επενδυτή. Δε θα πρέπει να υπάρξει ουδεμία υποχώρηση στην τήρηση

των περιβαλλοντικών όρων, οι οποίοι όμως κατά την απόφαση έγκρισης τους θα πρέπει να είναι σαφείς, απολύτως εφαρμόσιμοι και ανταποδοτικοί για την κοινωνία. Δεν θα ήταν υπερβολή να προβλεφθούν ανταποδοτικά έργα ακόμα και κατά την κατασκευή του έργου.

4. **Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.** Για την λειτουργία του έργου θα απαιτηθούν μεγάλες ποσότητες ενέργειας οι οποίες θα εξασφαλίζονται από την καύση του φυσικού αερίου στους σταθμούς συμπίεσης. Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα από τον επενδυτή, μέρος της απαιτούμενης ενέργειας να λαμβάνεται αποκλειστικά από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή τουλάχιστον να υλοποιηθούν παράλληλα αντισταθμιστικά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Λειτουργία του έργου

1. **Είσπραξη διοδίων διέλευσης.** Τα έσοδα από τα διόδια διέλευσης του αγωγού αναμένονται σημαντικά και προϋπολογίζονται σε δεκάδες εκατομμύρια ευρώ το χρόνο και μάλιστα είναι δυνατόν να είναι αντίστοιχα με εκείνα του τοπικού πόρου. Θα πρέπει να αναληφθεί πρωτοβουλία από την τοπική κοινωνία προκειμένου να υπάρξει έγκαιρα κατάλληλη νομοθετική μέριμνα ώστε τα ανωτέρω ποσά να δεσμεύονται αποκλειστικά για χρήση από την τοπική κοινωνία προς δημιουργία ανταποδοτικών αναπτυξιακών έργων. Ανάλογες ενέργειες έχουν γίνει ήδη από τις τοπικές κοινωνίες άλλων περιοχών από τις οποίες διέρχονται αγωγοί (π.χ. Αλεξανδρούπολη), όπου οι τοπικοί φορείς διεκδίκησαν και κατάφεραν να εισπράττουν για λογαριασμό τους τα εν λόγω διόδια διέλευσης και να τα αξιοποιούν αποκλειστικά για έργα στις περιοχές αυτές.
2. **Εναλλακτικές χρήσεις φυσικού αερίου.** Αν και ο αποκλειστικός σκοπός του έργου είναι η τροφοδότηση με φυσικό αέριο των ευρωπαϊκών αγορών (πλην της Ελλάδας), σε περίπτωση που αυτό κριθεί πιο συμφέρον από τον επενδυτή του έργου, είναι δυνατόν να διατεθούν ποσότητες για χρήση στις περιοχές διέλευσης του έργου, δίνοντας λύση σε διάφορες ενεργειακές απαιτήσεις που θα προκύψουν. Σημαντικότερες είναι εκείνες της συνέχειας λειτουργίας των υφιστάμενων τηλεθερμάνσεων στη μεταλιγνιτική εποχή ή της δημιουργίας άλλων σε νέες περιοχές καθώς και οι ενεργειακές απαιτήσεις βιομηχανικών ή βιοτεχνικών περιοχών.

Σύμφωνα με τη σχετική ενημέρωση από τους επενδυτές υποχρέωση υπάρχει μόνο, έξω από κάθε μεγάλο αστικό κέντρο να αφεθούν αναμονές για ενδεχόμενη, εφόσον συμφέρει τον επενδυτή, πώληση φυσικού αερίου. Δεν φαίνεται πάντως να απασχολεί τον επενδυτή μια τέτοια εξέλιξη αλλά και ούτε μέχρι στιγμής σε εθνικό επίπεδο (με την κυβέρνηση) έχει αποφασιστεί κάτι τέτοιο αν και θα έπρεπε να γίνουν ενέργειες για το αντίθετο.

Είναι προφανές σύμφωνα με τα παραπάνω ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί η κάλυψη των αναγκών της Δυτικής Μακεδονίας σε φυσικό αέριο και γι' αυτό θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης.

3. **Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.** Όπως και πιο πάνω αναφέρθηκε, κατά την κατασκευή του έργου, αντίστοιχες θέσεις εργασίας αναμένονται να δημιουργηθούν κατά τη λειτουργία του.
4. **Χρήσεις γης και μόνιμη δέσμευση εκτάσεων.** Για λόγους ασφαλείας της εγκατάστασης αναμένεται να δεσμευτούν σημαντικές εκτάσεις γης (δουλεία διέλευσης). Ο επενδυτής θα πρέπει σε περίπτωση που δεσμεύει τουλάχιστον δημόσιες (χέρσες εκτάσεις) να τις

αποζημιώσει με όρους πλήρους οικονομικής διαπραγμάτευσης (όπως άλλωστε αναμένεται να γίνει για τις ιδιωτικές εκτάσεις) και να αποφευχθεί παντελώς η διαδικασία αναγκαστικής απαλλοτρίωσης που θα αποφέρει με βεβαιότητα λιγότερα έσοδα στην τοπική κοινωνία.

5. **Ρύθμιση κατανομής εσόδων λειτουργίας έργου.** Θα πρέπει να υπάρχει νομοθετική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία, τα έσοδα από τη λειτουργία του έργου να κατανέμονται σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, σαφώς ονομασμένων έργων, μόνο αναπτυξιακών, που θα δημιουργούν πραγματικές θέσεις εργασίας και θα έχουν ως απώτερο στόχο την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της περιοχής. Επιπλέον, θα έχουν ως προσανατολισμό την εγχώρια παραγωγή διαφόρων προϊόντων με εξασφαλισμένες αγορές και εν τέλει θα μειώνουν το κόστος ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρεται η κατανομή των εσόδων μόνο στην ανάπτυξη της βιομηχανίας ή βιοτεχνίας με στόχο την αύξηση των εξαγωγών ή/και τη μείωση των εισαγωγών της χώρας, με καταβολή των χρημάτων σύμφωνα με την επίτευξη ή όχι των αντίστοιχων στόχων από στοιχεία παρακολούθησης της λειτουργίας.

Κοζάνη, 15 Νοεμβρίου 2011

Για τη Δ.Ε. του ΤΕΕ/ΤΔΜ
Ο Πρόεδρος

Μαυροματίδης Δημήτρης

Σημείωση:

Το παρόν κείμενο αποτελεί απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του Τμήματος Δυτικής Μακεδονίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, μετά από σχετική εισήγηση της Μόνιμης Επιτροπής Ενέργειας του Τμήματος μας